

לפרשת ניצבים – תשע"ב

הדבר בידינו

איילת סקסטין

לא במקרה נקבעה קריאתה של פרשת ניצבים בסמיכות לראש השנה. אנו שומעים בה מפי משה רבנו על כוחה של התשובה:

"וְאַתָּה תָּשׁוּב וְשָׁמַעַתְּ בְּקוֹל ה' וְעָשִׂיתָ אֶת-כָּל-מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם. וְהוֹתִירְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדָךְ, בְּפָרִי בְטֶנֶךָ וּבְפָרִי בְהִמָּתֶךָ וּבְפָרִי אֲדַמְתֶּךָ לְטֹבָה. כִּי יָשׁוּב ה' לְשׁוֹשׁ עֲלֶיךָ לְטוֹב כְּאֲשֶׁר-שָׁשׂ עַל-אַבְתְּיָךְ. כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ לְשָׁמֵר מִצְוֹתַי וְחֻקֹּתַי הַפְּתוּבָה בְּסֹפֵר הַתּוֹרָה הַזֹּה. כִּי תָשׁוּב אֶל-ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבְבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ." (דברים ל:ח-י)

לאחר שמנבא משה (בפרק כ"ט) על התגשמותן של הקללות שאותן שמענו בפרשת כי-תבוא, הוא מבהיר כי אין זה סוף הדרך. לא מכת גורל יש כאן, אלא אפשר לתקן את המצב, גם כשהכול נראה אבוד. אולם דבר זה תלוי בנו. הצעד הראשון צריך להיות שלנו: קודם כול "ואתה תשוב", ואחר כך יבואו צעדי גומלין מעם ה'.

ולא זו בלבד שהדבר נתון בידינו, בידי האדם ולא בידי שמים, אלא שהוא אף נתון לאחריותו של כל אחד ואחד. במעבר מפרק כ"ט לפרק ל' ישנו גם מעבר מלשון רבים ללשון יחיד: "ושבת עד-ה' אלהיך", "ואתה תשוב", "כי תשמע בקול ה' אלהיך" ועוד.

על סף הכניסה לארץ, מסביר משה לעם עוד פן של המציאות החדשה שאליה הם נכנסים: כשם שמעתה יחדלו להיות מובלים בדרך נס, לקבל מים מבאר פלאית, להיזון ממזון שמימי, ויתחילו לקיים חיים עצמאיים, כך עליהם לממש את העצמאות הזו גם בחייהם הרוחניים, כעם וכפרטים.

את המסר הזה מבטא משה במלים ברורות, באחד הנאומים הרהוטים ביותר בתנ"ך. שלא כנביאים אחרים, המדברים לעיתים קרובות במשלים, ברמזים, בעקיפות סרקסטיות, בלעג או בתחנונים, משה אומר דברים כהווייתם, שווים לכל נפש, נהירים כל כך עד שגם היום מסוגל דובר העברית הממוצע לקרוא ולהבין אותם כמעט כאילו נכתבו כאן ועכשיו. ואין זאת משום שמשה אינו מסוגל להתפייט – בפרשת האזינו ובפרשת וזאת הברכה נגלים בפנינו כישוריו המליציים בכל תפארתם.

אולם כאן שם הקב"ה בפיו דברים פשוטים וברורים, ואין איש יכול לומר כי לא הבין מה נדרש ממנו: "כי המצנה הזאת, אשר אנכי מצוך היום, לא-נפלאות הוא ממך, ולא רחוקה הוא. לא בשמים הוא, לאמר, 'מי יעלה-לנו השמימה ויקחה לנו, וישמענו אתה, ונעשנה'. ולא-מעבר לים הוא, לאמר, 'מי יעבר-לנו אל-עבר הים ויקחה לנו, וישמענו אתה, ונעשנה'. כי-קרוב אליך הדבר מאד, בפיך ובלבבך, לעשתו" (דברים ל:יא-יד)

זה המסר הניתן לנו עם התקרבונו לחתימת התורה: הנה התורה, כעת היא שלכם, קומו ועשו.

זה המסר הגלום בקביעת פרשה זו על סף הכניסה לשנה החדשה: בידינו התשובה, בידינו לשפר את מעשינו וכתוצאה מכך את מנת חלקנו, כל אחד כאחראי לעצמו וכאחראי לעם כולו.